

De dalt a baix:
Miriam Iscla, Sol
Picó i Maika
Makovsky en una
imatge promocional
de l'obra de teatre
'Només són dones'

P
Portaceli
porta a escena
històries
cruentes en
què
l'assassinat és
només l'etapa
final d'un
catàleg
d'horror del
qual ningú a
Espanya ha
hagut de
respondre

GUERRILLA CORNER MAR JIMÉNEZ

Sense elles

Segur que deveu haver vist en alguna ocasió aquell imant de nevera que reproduïx la coneguda cita de Virginia Woolf "For most of history, Anonymous was a woman", que traduïda al català seria "Durant la major part de la història, Anònim fou una dona." Anònim no, anònima. Ni tan sols l'adjectiu s'ha utilitzat en femení. Aquesta és la història de les dones en tants àmbits de la vida, encara avui, la invisibilitat, la lluita per cobrar sous equivalents als dels seus col·legues masculins, per poder ser mares i no perdre pistonada a la feina. Per ser tractades simplement amb respecte. Per ser reconegudes com a protagonistes de la nostra història, de la Història. Per ser presents en la memòria col·lectiva.

Aquesta és la raó de ser de *Només són dones*, obra de teatre extraordinària, escrita per Carmen Domingo, dirigida amb sensibilitat i intel·ligència per Carme Portaceli i protagonitzada per immenses Miriam Iscla, Maika Makovsky (autora de la música original interpretada en directe) i Xaro Campo (en la funció que vaig veure substituïa la lesionada Sol Picó).

Basada en fets reals, l'obra narra les històries de cinc dones que van ser denigrades, humiliades i assassinades per la dictadura franquista. Dones que havien nascut i viscut en la primavera dels drets de la República, que havien anat a escola, que tenien dret a vot, a divorci, a disposar del propi cos, i que van acabar literalment i metafòricament ofegades per un sistema patriarcal basat en la denigració contínua de la dona i l'expulsió de l'espai públic que

encara ressona gairebé un segle després.

Portaceli porta a escena històries cruents en què l'assassinat és només l'etapa final d'un catàleg d'horror del qual ningú a Espanya ha hagut de respondre: el robatori de fills, la tortura, la violació... En molts casos

amb el paper actiu d'unes monges que, elles sí, eren tingudes en compte en l'engranatge de repressió franquista com a torturadores, lladres de nadons i assassines. Monges que, en una de les històries portades a escena, estaven tan obstinades a batejar una presonera republicana, que s'hi negava una vegada i una altra, que la

van sotmetre a la brutal pressió psicològica de privar de menjar els fills i filles de les seves companyes si no acceptava sotmetre's a la pila baptismal. Aquesta presonera finalment es va suïcidar. Les monges van aprofitar l'hora d'agonia abans de morir per abocar-li l'aigua beneïda. L'horror vestit amb hàbit.

"L'única pena que em queda al cos, després de tot el que hem patit en aquesta vida, és morir sense que els joves sàpiguen el que hem lluitat per tenir una democrà-

cia en aquest país", va escriure una dona anònima. A ella, a Frederica Montseny, a Neus Català, a totes les mares, filles, companyes i lluitadores de les quals mai sabem el nom però de les quals dones (i homes) de l'Espanya i Catalunya d'avui en som deutores,, dedico aquestes línies. Sense elles no hauria pogut escriure-les. *

MOTACIONS MÀRIUS SERRA

Aspencat

Després que els Obrint Pas de Sarrià i Gironès aturessin l'activitat, un dels grups musicals valencians que més seguidors arrosseguen és Aspencat. En actiu des de fa vuit anys, acaben de treure el seu quart disc: *Tot és ara*. Tenen un directe espectacular i allà on van ho peten, que diuen ara sense tenir en compte el sentit escatològic del verb petar. O sí. A Girona, per Sant Narcís, van actuar al costat dels Catarres i van abarrocar les Barraques amb les seves lletres incisives que flueixen entre sons electrònics. Els eti-

quetadors musicals hi associen mots com *ska*, *reggae*, *drum and bass* o *dubstep* i la majoria dels seus nous seguidors pensen que el nom és un invent. Hi veuen el *penca*, el *CAT* o fins i tot el *PEN*, però no sospiten que al darrere hi ha un mot tradicional valencià. Els Aspencat són de la Marina Alta i prenen el nom d'un plat fet amb bacallà que s'anomena espencat. Així és com el defineix el *Diccionari Normatiu Valencià*, l'únic que el recull: "Menjar elaborat bàsicament amb abadejo cru dessalat i pimentó torrat fets a tires, all trossejat

i oli, al qual es poden afegir altres ingredients". Lògicament, el nom ve del verb *espencar*, en el sentit d'esqueixar, tallar, trossejar. I de penca, entesa com una tira ampla i gruixuda que es treu d'alguna cosa, com un pebrot, la cansalada o el bacallà. *Pencar*, en el sentit de treballar, també prové d'aquestes tires que mai no es fan soles. I tenir moltes penques és sinònim de ser desvergonyat. Els Aspencat sempre han penca per dir als antics dirigents del País Valencià, ara feliçment rellevats, que tenien moltes penques. *